

Myten om Syndfloden

Og Gud sagde til Noah, "Jeg har besluttet at gøre en ende på alle menneskene, for Jorden er fyldt med ondskab på grund af dem.... Jeg vil skabe en oversvømmelse på Jorden for at ødelægge alt levende kød under himlen; alt, der er på Jorden skal dø...."

"Da kom vandfloden over jorden i fyrretyve dage, og vandet steg og løftede arken, så den hævedes over jorden. Og vandet steg og stod højt over jorden, og arken flød på vandet...."

Da ihukom Gud Noah.... Og vandet tog af efter de 150 dages forløb. På den syttende dag i den syvende måned sad arken fast på Ararats bjerge...."

Af Peter K.A. Jensen

■ Har der virkelig fundet en verdensomspændende oversvømmelse – i Bibelen betegnet Syndfloden – sted? En begivenhed der for altid ændrede menneskeheds historie? Myten om Syndfloden er fælles for Jødedom, Kristendom og Islam, og som det vil fremgå af det følgende, har myten om Syndfloden dybe rødder i menneskets historie, rødder der kan føres mindst 5.000 år tilbage til oldtidens Sumer. Myten om Syndfloden er den største af alle myter i den vestlige kultur. Helt op til midten af 1800-tallet deltes Jordens og menneskets historie i to tidsaldr: Én før (antediluvium) og én efter Syndfloden (dilu-vium).

Myten om Syndfloden har på det seneste fået en særlig dimension, idet den er blevet kædet sammen med dels indoeuropæernes (og muligvis også semitternes) oprindelse, dels med udbredelsen af landbruget til Centraleuropa (Lineær Bånd Keramik eller LBK-kulturen) i Neolitikum (Yngre Stenalder eller Bondestenalder).

Udbredelsen af landbruget og LBK-kulturen til Central-

europa for 7.500 år siden var en pludselig begivenhed, der udspandt sig over få årtier; flere steder i Europa har man observeret en brat overgang fra de ældre kulturer og LBK-kulturen. Der har altid været usikkerhed om, hvorfra de nye bønder kom og om årsagerne til, at begivenhederne skete med så stor hast. Men nye forskningsresultater kan måske kaste lys over begivenhederne fra dengang. Geologiske og arkæologiske undersøgelser af egnene omkring Sortehavet har vist, at dette hav har været udsat for en voldsom oversvømmelse for 7.500 år siden. Dengang brød Middelhavet gennem Bosporus-strædet og oversvømmede Sortehavets bredder i løbet af få år, og menneskene, der boede der, måtte flygte over hals og hoved. Kan det tænkes, at det var disse flygtninge, der grundlagde LBK-kulturen og landbruget i Centraleuropa. Og var det denne begivenhed, der gav ophav til Bibelens beretning om Syndfloden?

I det følgende vil vi forsøge at udskille, hvad der er myte, og hvad der er fakta om disse

Figur 1. Kortet viser Mesopotamien med omliggende regioner. Beliggenheden af nogle af de vigtigste oldtidsbyer er vist.

tilsyneladende voldsomme og skelsættende begivenheder i Oldtiden.

Myten

Beretningen om Syndfloden eller "Den Store Oversvømmelse" har formentlig sin oprindelse i Sumer, som i oldtiden var betegnelsen for landet nord

for den Persiske Bugt mellem floderne Eufrats og Tigris' nedre løb; det udgjorde den sydlige del af det største landområde, der kaldtes Mesopotamien (figur 1).

Her optræder beretningen i den såkaldte Gilgamesh-legenden, som er den ældste fortælling i verden (boks). Gil-

gamesh-legenden består af en række mytiske vers, der blev nedfældet med kileskrift på lertavler i det 3. årtusinde f.v.t. Legenden er i samlet form dog først nedskrevet i det Oldbabylonske Rige omkring 1.600 f.v.t. Legenden er en righoldig kilde til viden om sumerernes mytologi og om forholdet mellem guder og mennesker.

Helten Gilgamesh var en virkelig person, der var konge i Uruk omkring 2.600 f.v.t. (figur 3). Han blev den første historiske person og den første helt i verdenslitteraturen. Den mest slående del af Gilgamesh-legenden er beretningen om den store oversvømmelse, som udslattede menneskeheden med undtagelse af en enkelt, særlig begunstiget familie, der overlevede ved at bygge en ark. Fra denne familie udgik den nye menneskerace, der befolkede verden efter, at vandfloden havde trukket sig tilbage.

Vi skal ikke forsøge at rekonstruere historien ud fra myten, men vi bør antage, at der til grund for meget af det, som vi opfatter som unaturligt og som udslag af overtro, gemmer sig et gran af sandhed. Det synes således sikkert, at der har eksisteret en oversvømmelse så overvældende, at den delte menneskets historie i to dele, før og efter oversvømmelsen.

Det er dog helt usandsynligt, at der har været en *global* oversvømmelse på noget tidspunkt, alene af den grund, at det bliver svært at forklare, hvorfra alt vandet skulle være kommet, og hvor det er blevet af. Kun få er vel overbeviste om eksistensen af de underjordiske kæmpekar, som den navnkundige William Buckland, der var professor i geologi ved Oxford Universitet i første halvdel af 1800-tallet, fremturedede med. Ligeså er det ej heller en syndflod, men derimod istidernes gletsjere og iskapper, der kan forklare forekomsten af de talrige store sten og klippeblokke, der ligger tilfældigt spredt i landskabet på den nordlige halvkugle.

Hvis beretningen om syndfloden har sit udspring i en konkret begivenhed, må denne

GILGAMESH-legenden

I det 19. århundrede fandt engelske arkæologer i oldtidsbyen Ninive, som var den sidste og største hovedstad i det Assyriske Imperium, 12 lertavler med kileskrift i Kong Assurnasirpal II's (883-859 f.v.t.) bibliotek. Tavlerne fortalte bl.a. myten om Syndfloden. De tolv tavler udgør tilsammen *Gilgamesh-legenden*, som er den ældste kendte fortælling i verden. Legenden stammer fra Sumer, som i oldtiden udgjorde den sydlige del af det større landområde, der kaldtes Mesopotamien (se figur 1).

Den unge engelske arkæolog George Smith har hovedæren for fundet af lertavlerne i Ninive. Smith skrev om sine fund i *Daily Telegraph* i 1875 og han bemærkede her, at nævnte tavler rummede historien om menneskets oprindelige uskyld, om fristelsen og om syndefaldet. Historien på lertavlerne er meget længere end Bibelens Skabelsesberetning, men Smith blev ikke desto mindre slået af ligheden mellem de to beretninger.

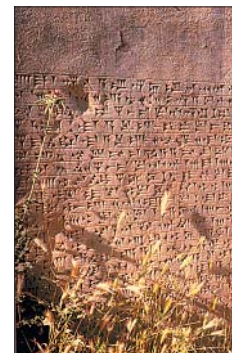
På den 11. tavle omtales således "Den Store Oversvømmelse", som udslattede menneskeheden med undtagelse af en enkelt, særlig begunstiget familie. Utnapishtim var den sumeriske overlevende fra Syndfloden (svarende til Bibelens Noah). Han blev advaret om syndfloden af guden Ea, og byggede en ark lastet med frø fra alt levende. Fra Utnapishtims familie udgik den nye menneskerace, der befolkede verden efter, at vandfloden havde trukket sig tilbage.

Inskriptionerne fra Ninive lader antyde, at beretningen er nedskrevet i det 3. årtusinde f.v.t. Ifølge arkæologerne kan det næppe betvivles, at Bibelens beretning om Syndfloden er en version af samme legende, som med Abrahams stamme blev udført fra Ur i Kaldæa til Palæstina. Ur var en levende by i sidste del af det tredje årtusinde f.v.t., hvor syndflodsberetningen kan være nedskrevet første gang.

Den bibelske version af syndflodsberetningen er tidligst nedskrevet i det 9. århundrede f.v.t. Den afviger på visse punkter fra de ældre versioner, bl.a. er der her én og kun én gud, der er god og almægtig, og som indgår en pagt med Noah, den gode mand. Syndfloden

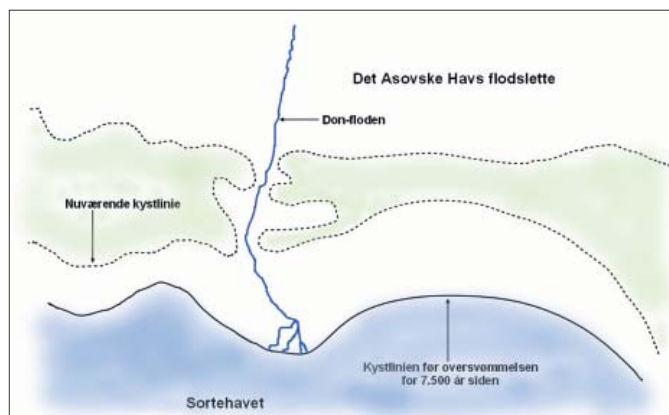
Figur 2. Den mesopotamiske myte om Syndfloden optræder i begyndelsen af den 11. tavle om Gilgamesh-eposet. Tavlen blev fundet i Ninive, hovedstad i det Assyriske Rige, i det 19. århundrede. Ved siden af den 106 cm høje statue af kong Assurnasirpal II (statuen findes på British Museum i London) ses en indskrift fra kongens palads i Ninive; teksten, der står med kileskrift, fortæller om de assyriske hæres sejrstogter.

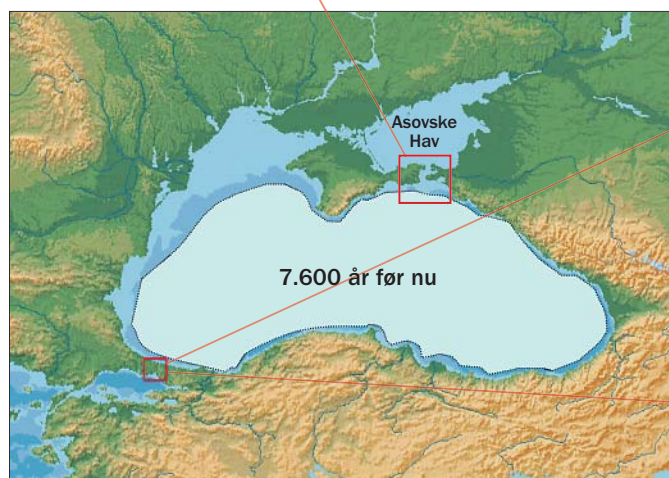
kommer som en straf til menneskene, fordi disse er onde og ikke opfører sig, som Gud vil have det. Formålet med Syndfloden i de sumeriske versioner er mere uklare, og de mange guder, der har flere menneskelige træk, er ikke enige i det rigtige i at skabe en syndflod. Ét sted kan man læse, at de sumeriske guder skabte vandfloden, fordi de ikke kunne sove for den frygtelige larm, som menneskene lavede.

Figur 3. Gilgamesh – "han, som så alting i landet" er i denne flere meter høje skulptur skildret som den vældige helt, der krammer løven som var det en hundehvalp. Assyrisk relief fra 700-tallet f.v.t. (Louvre, Paris).

Figur 4: Kerch-strædet mellem det Asovske Hav og Sortehavet. Don-flodens løb før oversvømmelsen er vist.

Figur 5: Sortehavet og Bosporus-strædet før og efter oversvømmelsen for 7.500 år siden. Den stiplede linie angiver Sortehavets omtrentlige areal for 7.600 år siden.

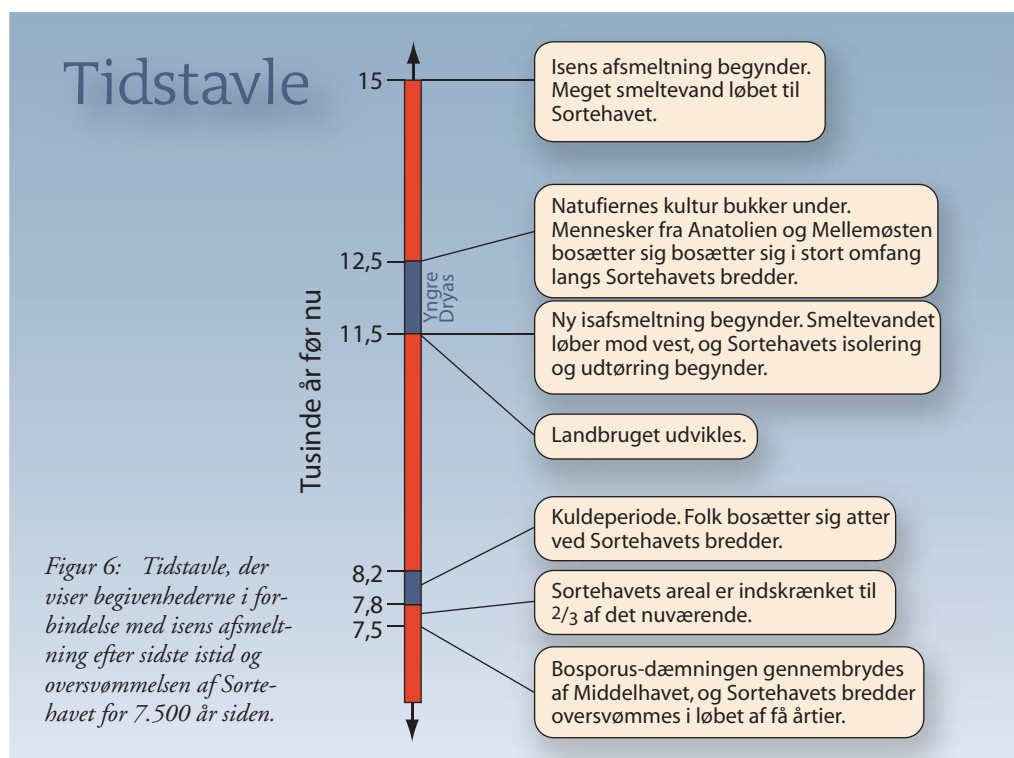
altså have været mere regional. I jagten på en sådan begivenhed samler interessen sig om Sortehavet.

Fokus på Sortehavet

Amerikanske og russiske boringer i Sortehavets bund har afsløret, at dette havs areal har svinget kolossalt under sidste istid og i de første årtusinder derefter. Udforskningen af Sortehavets fortid indledtes i 1969, hvor tre amerikanske forskere, David A. Ross, Egon T. Degens og Joseph MacIlvaine fra Woods Hole Oceanographic Institution, Massachusetts ombord på *Atlantis II* gennemundersøgte Sortehavets bunds sediment. Deres resultater afslørede, at et fortidigt hav var blevet omdannet til verdens største ferskvandssø for igen på et senere tidspunkt at blive tilbage til et hav. Kulstof-14 dateringer viste, at ferskvandssøen havde eksisteret i flere tusinde år, og at indtrængning af saltvand og dermed genskabelse af havmiljøet havde fundet sted på et eller andet tidspunkt for mellem 12.000 og 7.000 år siden.

Midt i 1990'erne genoptog to amerikanske geofysikere, William Ryan og Walter Pitman fra Lamont-Doherty Earth Observatory i Palisades, New York sammen med russiske kolleger undersøgelsen af Sortehavets sedimentationshistorie. Med et avanceret transportabelt sonar instrument (CHIRP) kunne de afsøge Sortehavets bund og danne et tværsnit af bundforholdene ned til ca. 10 m dybde. Herved afsløredes bl.a. fortidige, nu druknede flodlejer, der en gang løb hen over tørlagt land. Eksempelvis kunne det påvises, at det Asovske Hav, der i dag er i åben forbindelse med Sortehavet, engang var tørlagt og blev gennemløbet af Don-floden (figur 4). I dag tømmer Don-floden sig i den nordlige del af det Asovske Hav.

Bundprøver fra kystnære områder af Sortehavet afslørede alle uden undtagelse en erosionsflade beliggende ca. en meter under den nuværende havbund. Erosionsfladen, der repræsente-

rer en fortidig kystlinje, kunne følges ud på ca. 175 m dybt vand.

Sortehavets omskiftelige historie

Fortolkningen af de nævnte bundanalyser og boreres resultater i flere interessante konklusioner: For det første kunne det påvises, at Sortehavet under dele af sidste istid havde dækket et betydeligt større areal end i dag, den største udstrækning menes at være nået omkring istidens klimaks for godt 20.000 år siden. Men i istidens sidste faser og under første del af afsmeltningens periode nåede Sortehavets areal et minimum, da det kun dækkede et areal, der svarer til ca. to tredjedele af det nuværende. Også det Kaspiske Hav og Aralsøen dækkede på daværende tidspunkt et langt mindre areal end i dag. Den laveste kystlinje var 175 m under den nuværende og nåedes for mindre end 8.000 år siden. På dette tidspunkt var det Asovsk Hav fuldstændig tørlagt. Henover det tørlagte område løb Don-floden som nævnt mod Sortehavet.

For det andet viste boringerne rester af en underjordisk flod gennem Bosporus-strædet; floden tillader en svag bundstrømning fra Middelhavet til Sortehavet.

For det tredje viste analyse af bundlagene, at Sortehavet i en periode i fortiden var omdannet til en ferskvandssø, der havde mistet forbindelsen til Middelhavet, bortset fra en meget smal kanal, der ikke tillod saltvand at passere ind i søen. Denne situation var skabt for over 20.000 år siden, da isen dækkede store dele af den nordlige halvkugle. Som følge heraf var havniveauet i Middelhavet sænket til under niveauet for Bosporus-strædet. Der var derfor ingen forbindelse mellem Middelhavet og Sortehavet, og Bosporus udgjorde en kolossal dæmning mellem de to have (figur 5).

Havbundsanalyserne viste, at der for ca. 7.500 år siden skete et pludseligt skifte i muslingefaunaen i Sortehavet: Nærmest fra det ene øjeblik til det næste skiftedes ferskvandsfaunaen ud

Figur 7: Fire kontinentalplader mødes i den østlige del af Middelhavet. En af verdens mest aktive geologiske grænser er den nordanatolske brudlinje, hvor omkring 12 voldsomme jordskælv har fundet sted de sidste 100 år; brudlinjen løber lige syd om Bosporus-strædet. I dag åbner Bosporus-strædet bredt i Sortehavet og er en vigtig trafikåre i regionen (øverst til højre).

med en saltvandsfauna. Tilsyneladende overlevede ikke én ferskvandsmusling. Dette skifte i faunaen er udtryk for, at forbindelsen mellem Middelhavet og Sortehavet på daværende tidspunkt genetableredes, hvorved det salte Middelhav strømmede ind i Sortehavet (figur 5).

De faktiske begivenheder omkring Sortehavet ved istidens afslutning kan herefter beskrives som følger (figur 6): Isens afsmeltning skete hovedsageligt i to faser. Den første fase indledtes for omkring 15.000 år siden, hvor smelte vandet fra isen over det nordlige Rusland løb sydpå til Sortehavet, det Kaspiske Hav og Aralsøen. For ca. 12.500 år siden indtraf der en pause i afsmeltningen svarende til den kuldeperiode, der kaldes Yngre Dryas. Den anden afsmeltningsskifte indledtes for ca. 11.500 år siden, men denne gang nåede smelte vandet aldrig Sortehavet; isen var smeltet så langt tilbage, at smelte vandet i stedet løb tværs hen over Europa langs isranden til Polen, Brandenburg-sletten og Nordsøen. Herefter flød der ikke mere smelte vand i Sortehavet, og den lange fase af udtørring begyndte af

den nu helt isolerede sø. For 7.600 år siden var niveauet 175 m under toppen af Bosporus-dæmningen. Men på dette tidspunkt begyndte der at gå hul på dæmningen.

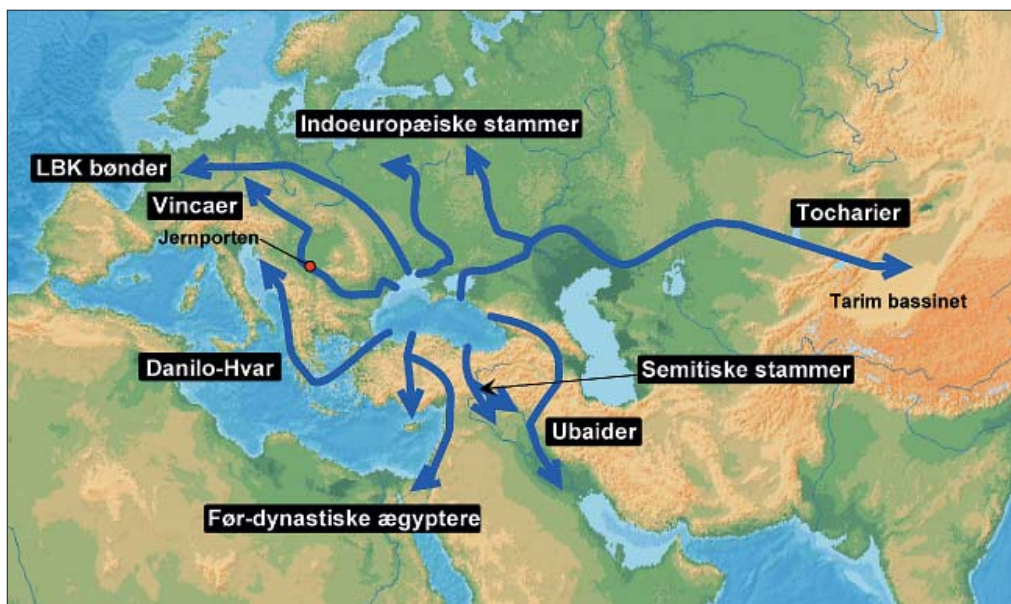
En sand naturkatastrofe

Gennembruddet af dæmningen var nærmest en "natten over" begivenhed. Der var tale om en meget dramatisk begivenhed, en sand naturkatastrofe. Måske har et jordskælv, der før som nu hyppigt hjemsøgte regionen, været medvirkende til udløsning af katastrofen (figur 7).

Som følge af isens afsmeltning steg overfladeniveauet af Middelhavet hurtigt, og for 7.500 år siden nåede det nær toppen af Bosporus-dæmningen. Hav vandet havde nu nået et niveau, hvor det i hvert fald lejlighedsvis overskyllede Bosporus-dæmningen og spildte over i Sortehavet 175 m længere nede. Efterhånden dannedes små kanaler og flodlejer, som permanent tilførte hav vand til Sortehavet, først under en stille rumlen, som imidlertid i løbet af dage udvikledes til en torden, da de små vandløb havde lavet

tilstrækkelig hul i barrieren. De stille floder var nu blevet til rivende malstrømme, der rev alt med sig på sin vej ned i Sortehavet. Jo dybere sår der blev dannet i barrieren, jo vildere blev malstrømmene. Til sidst var der dannet en kæmpe revne, der tillod 50 km³ vand at passere dagligt – nok til f.eks. at dække København med omkring 560 meter vand pr. dag. Sortehavets overflade begyndte at stige 20 cm pr. dag, hvilket hurtigt oversvømmede de flade floddeltaer og –dale, og vandet bevægede sig opad i dalene med så meget som 1,5 km pr. dag.

Sortehavet steg i løbet af de første 12 måneder mere end 70 m til det nåede underkanten af malstrømmen. Herefter aftog vandets hastighed, men alligevel steg Sortehavet yderligere 35 m det følgende år. Efter to år var stigningen ca. 110 m, og kystlinjen var på dette tidspunkt nogle steder rykket op mod 200 km. Vandet gik ind i strædet til den asovsk slette, der for længst var blevet forladt af mennesker. Der gik dog flere år med at opfylde bassinet, indtil det Asovsk Hav var gendannet. Det var nu sammen

Flugten fra syndfloden

Langs vest og nordkysten af Sortehavet fører flere store floder – Donau, Dniester, Bug, Dnieper og Don – gennem brede dale dybt ind i Europa og Ruslands stepper mod de rige løssjorder, som blev skabt af vindene under istiden. Det er sandsynligt, at syndflodens flygtninge fulgte disse floder på deres flugt bort fra Sortehavet.

Vinæerne var et folkefærd af indoeuropæisk talende bønder. De fulgte sandsynligvis Donau-dalen under deres flugt fra oversvømmelsen. Spor efter Vinæa-folket dukkede op i Bulgarien 150 år efter Syndfloden; spor efter en lidt yngre Vinæa-kultur er frilagt ved "Jernporten" på Donaus østbred lidt syd for Beograd. Jernporten er en indsnævring af Donau-dalen, hvor floden passerer mellem Karpaterne og Balkanbjergene. Ikke langt fra vinæernes bopladslå Lepenski Vir; her boede et mesolitisk folk i flere hundrede år, men bopladsen blev forladt omkring tidspunktet for oversvømmelsen af Sortehavet.

Et andet indoeuropæisk landbrugsfolk skabte LBK-kulturen (Lineær Bånd Keramik), der dukkede op i Europa på samme tid som Vinæa-kulturen. LBK-bønderne bosatte sig i en bue fra floden Dniester tværs over det nordlige Centraleuropa så langt vest på som til lavlandet omkring det nuværende Paris, og de fortrængte sandsynligvis alle steder de oprindelige mesolitiske jæger-samlere. Udbredelsen af LBK-kulturen skete så hurtigt, at der næsten ingen tidsforskel er på bosættelserne i øst og vest. Det er muligt, at voldsomme begivenheder med manddrab, der fandt sted ved Talheim i det sydvestlige Tyskland og andre steder i Centraleuropa på dette tidspunkt, kan henføres til mødet mellem de oprindelige senmesolitiske folk og de nye LBK-bønder.

Samtidig med tilsynkomsten af Vinæa- og LBK-kulturerne bosatte Danilo-Hvar folket sig langs Dalmatiens Adriaterhavskyst og op langs mange af de frugtbare dale, der strakte sig op i de nærliggende bjerge. Et folk kaldet hamangianere synes også at være kommet ud af intet, de bosatte sig ved den bulgarske kyst.

I Haçilar i det vestlige Anatolien blev et fæstningsværk ødelagt, og et nyt bygget oven på ruinerne af det gamle. Ødelæggelsen fandt sted på tidspunktet for Syndfloden, og igen kan de nytilkomne være flygtninge fra Sortehavet, der i desperation havde overfaldet Haçilar.

Alle de nævnte folkeslag dukkede op i Europa kort tid efter Syndfloden, alle synes kulturelt mere avancerede end de folkeslag, som de erstattede. De kom med nye ideer og nye redskaber og vigtigst af alt – de kom med landbruget. Og handelen kom til at blomstre som aldrig før i Europa. Den tvungne flugt fra det oversvømmede Sortehav tilførte Europa et kulturelt løft ind i en gylden æra.

Arkæologiske undersøgelser har vist, at langs Levantens kyster (Levanten er betegnelsen for det østlige Middelhavs kystzone) og i hele Mesopotamien blev mange af de efterladte bosteder genoptaget i tiden omkring oversvømmelsen, og der skete en massiv indvandring af bønder hertil.

Også langs Rioni-floden i Kaukasus dukkede, der på samme tidspunkt bønder op af intet. Aldersbestemmelse af bosteder langs Rioni-floden viser, at de er tidssvarende med LBK-kulturen, Haçilars fald, de nye bosættelser i Levanten og Sortehavets oversvømmelse.

med Sortehavet på niveau med Middelhavet og dermed verdenshavene. Gradvist ændredes strømmingen gennem Bosporus til det nuværende med en sydlig gående overfladestrøm og en svag nordgående bundstrøm. I alt blev mere end 100.000 km²

frugtbar landbrugsjord dækket af havvandet.

Som antydte i det ovenstående havde Ryan og Pitman regnet sig frem til, at det tog blot tre år at nivellere vandstanden i Sortehavet og Middelhavet. Nylige computersimuleringer

har imidlertid vist, at nivelleringen snarere har taget 33 år, uanset at flowet har været på 60.000 m³ pr. sekund (20 gange flowet i Niagara vandfaldet).

En begivenhed af disse dimensioner, der ville have tvunget eventuelle bønder, der

var bosatte langs Sortehavets bredder, til at flygte over hals og hoved med al deres pikpak, såsæd og husdyr, ville være egnet til at skabe myter. Som konsekvens af den enorme stignings-hastighed skulle bønderne flygte 4-500 m om dagen for at holde trit med vandet, og dobbelt så meget, hvis de flygtede op langs de flade floddale. Hele landsbyer ville være udslettet i løbet af ganske få uger.

Hvem overværede Syndfloden?

Hvem kan have overværet naturkatastrofen ved Sortehavet for 7.500 år siden? Hvem beboede Europa, Rusland, Anatolien og Mellemøsten mellem istiden og den store Syndflod?

I den første afsmeltningssfase og i begyndelsen af den efterfølgende Yngre Dryas levede natufierne og flere andre folkeslag i store dele af Mellemøsten. Men efterhånden som Yngre Dryas skred frem, og klimaet blev mere og mere tørt, blev mange af de gamle bosættelser opgivet – dette viser de arkæologiske fund fra eksempelvis Jeriko og Tell Abu Hureyra (Syrien) tydeligt. Kollapset af natufierne samfund skete over hele Mellemøsten. På grund af tørken måtte menneskene bosætte sig ved de tilbageværende sø- og flodbredder. Måske var Sortehavet et af disse steder.

Efter afslutningen af Yngre Dryas for 11.500 år siden blev klimaet igen varmere og især mere fugtigt, og menneskene kunne vende tilbage til de forladte områder. Det var på dette tidspunkt, at de første egentlige landbrugssamfund opstod i det område, man kalder den Frugtbare halvmåne.

Men for 8.200 år siden blev harmonien atter brudt af en kuldeperiode, der denne gang varede 400 år. Tørken fejede nu igen henover det sydøstlige Europa, det sydlige Rusland og Mellemøsten. Floder og søer i Anatolien og Mellemøsten svandt ind. Landsbyer blev igen forladt, og folk flyttede til de få tilbageværende vådområder. Bl.a. ved vi, at Çatal Hüyük, der var en meget stor neolitisk

bebyggelse i det centrale Anatolien, blev forladt på dette tidspunkt. Sortehavets overflade lå 1.000 m under Çatal Hüyük; derfor var Sortehavsregionen beboelig under kuldeperioden, hvorimod der var for koldt og tørt på den anatolske højslette. Bønderne fra Çatal Hüyük flygtede til det varmere klima ved Sortehavet. Med adgang til ubegrænsede mængder ferskvand, rige fiskevande og kystlinier af frugtbar jord var Sortehavet som en oase midt i det tørre landskab og tiltrak mennesker fra hele regionen nord og syd derfor. Langs de frodige kyster blomstrede kulturen, og der skete en fri og livlig udveksling af materielt gods, ideer og sprog. Som århundrederne gik, voksede befolkningen, og bønder og fiskere boede efterhånden tæt omkring ferskvandssøen. Sortehavet blev i perioden 8.200 – 7.800 en sand smeltedigel for opblanding af gener og sprog, hvilket kan være grunden til, at der er så mange lighedspunkter mellem indoeuropæisk, semitisk og det sprog som ubaiderne, der en dag blev til sumererne, talte.

Endnu kun en hypotese

Det er oplagt, at oversvømmelsen af Sortehavet kan have givet anledning til myten om Syndfloden. Men det beskrevne scenario med en syndflod og en flugt er kun en hypotese så længe, der ikke er fundet spor efter de neolitiske bosættelser på de nu oversvømmede bredder og floddale. Men scenariet er sandsynligt givet det veludviklede landbrug overalt i området. Den amerikanske undervandsarkæolog, Robert Ballard, har i årene 1999-2001 foretaget omfattende studier af Sortehavets bund ud for byen Sinop på den tyrkiske nordkyst. I 1999 fandt han umiskendelige spor efter de fortidige strande på over 100 m's dybde. Året efter blev der lokaliseret en rektangulær struktur, 8x4 m i areal, der kan være rester af et fortidigt hus. Samme sted fandt han rester af tømmerstokke, formodede stenredskaber og små stykker keramik – alt sammen brudstykker til billedet af en fortidig, neoli-

Figur 9. Er det rester efter neolitiske bebyggelser, som den amerikanske undervandsarkæolog, Robert Ballard, har fundet på Sortehavets bund ud for Tyrkiets nordkyst?

tisk bosættelse (figur 9).

Malstrømmen ved Bosporus varede i mindst 300 dage, nogle har sandsynligvis været vidne til dens start, andre kan ligefrem have opsoget stedet af nysgerrighed; vandkaskadernes torden har kunnet høres 500 km borte. Alle, der så den, må være gået bort med et forfærdeligt indtryk om en rivende strøm, der rev alt med sig på sin vej. På et tidspunkt, tilsyneladende uden varsel, stiltede malstrømmen af, og overfladen af Sortehavet nåede Ægærhavets overflade. Alt blev nu stille, Sortehavet faldt til ro, nye strande og nye klitter blev dannet. Men der skulle gå en rum tid, inden mennesket igen bosatte sig langs dets bredder.

Myten om Syndfloden blev i løbet af de årtusinder, der gik, efterhånden glemt. Kun i Sumer

overlevede den. For de som flygtede til Sumer mindede de årlige, naturlige oversvømmelser af Eufrat og Tigris dem om "Den Store Oversvømmelse", som druknede alle menneskene på nær én familie, hvorfra vi alle nedstammer. Det grundlæggende tema med alle dets facetter bevarede i den mundtlige overlevering: Advarslen, den voldsomme oversvømmelse, én familie der undslipper, den tilsyneladende oversvømmelse af hele verden, retræten af vandet og redningen af menneskeheden. Patriarken, der steg ombord i arken med allehånde frø og levende væsener vidste, at han og hans familie aldrig ville vende tilbage. Det var slutningen på verden, som han kendte den, men også en ny begyndelse. ■

Om forfatteren

Peter K.A. Jensen er speciallæge i klinisk genetik Venusvej 18 8900 Randers

e-mail: pkaj@dadlnet.dk
www.pkaj.dk

Litteratur

Jensen P K A: *Da mennesket blev menneske*. Gyldendal, København, 2004.

Ryan W.B.F. et al: *Mar. Geol.* 138: 119-126, 1997.

Ryan W & Pitman W: *Noah's Flood*. Simon & Schuster, New York, 2000.

Ross D A, Degens E T, MacIlvaine J: *Science* 170: 163-165, 1970.

Schlermeier Q: *Nature* 430: 718-719, 2004.